

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

FETİH AHMET ÖZER BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2013/6179)

Karar Tarihi: 20/3/2014

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Serruh KALELİ
Üyeler : Burhan ÜSTÜN
Nuri NECİPOĞLU
Hicabi DURSUN
Erdal TERCAN
Raportör : Yunus HEPER
Başvurucu : Fetih Ahmet ÖZER
Vekili : Av. Fehmi TÜRKEŞ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararının infazı sırasında kendisi hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanmakta iken daha önce işlemiş olduğu iddia edilen bir suçtan dolayı kovuşturma başlatıldığını ve bu nedenle denetimli serbestlik tedbirinin kaldırılmasına karar verilerek hakkında yakalama emri çıkartıldığını belirtmiş ve bu işlem dolayısıyla özgürlük ve güvenlik hakkı, adil yargılanma hakkı ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. BAŞVURU SÜRECİ

3. Başvuru, 12/8/2013 tarihinde Aydın 2. Asliye Hukuk Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. İdari yönden yapılan ön incelemede başvurunun Komisyona sunulmasına engel bir durumun bulunmadığı tespit edilmiştir.

4. Birinci Bölüm Birinci Komisyonunca, 3/12/2013 tarihinde kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

II. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

6. Başvurucu hakkında Aydın Cumhuriyet Başsavcılığının 16/10/2002 tarihli iddianamesi ile resmi belgede sahtecilik suçundan cezalandırılması için kamu davası açılmıştır.

7. Aydın 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 28/5/2008 tarihli kararı ile başvuruçunun 2 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiş; temyiz üzerine Yargıtay 11. Ceza Dairesi, 9/7/2012 tarihli ilamı ile İlk Derece Mahkemesinin kararını onamış ve karar kesinleşmiştir.

8. Başvuruçunun kesinleşmiş hürriyeti bağlayıcı cezasının infazına 27/3/2013 tarihinde Aydın Açık Ceza İnfaz Kurumunda başlanmıştır.

9. Aydın İnfaz Hâkimliğinin 28/3/2013 tarihli kararı ile başvuruçunun koşullu salıverilme tarihine 1 yıldan az süre kaldığı ve iyi halli olduğu gerekçesiyle 13/12/2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 105/A maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca "*bakiye cezasının koşullu salıverilme tarihi olan 14/1/2014 tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına*" karar verilerek başvuru aynı tarihte tahliye edilmiştir.

10. Aydın İnfaz Hâkimliğinin 15/5/2013 tarihli kararı ile başvuruçunun 10/7/2008 tarihinde işlediği iddia edilen dolandırıcılık ve resmi belgede sahtecilik suçundan dolayı Denizli 4. Ağır Ceza Mahkemesinin 2013/70 sayılı dava dosyasında kovuşturma yapıldığı, başvuruçuya isnat edilen dolandırıcılık suçunun cezasının üst sınırının 7 yıl hapis cezasını gerektirdiği belirtilerek 13/12/2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 105/A maddesinin (7) numaralı fıkrasının (b) bendi uyarınca başvuruçunun koşullu salıverilme tarihine kadar olan cezasının infazı için kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmesine karar verilmiştir.

11. İtiraz üzerine Aydın 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 10/7/2013 tarihli kararı ile itirazın reddine karar verilmiştir.

12. Başvuruçunun Anayasa'ya aykırılık iddiasına dayalı infazın durdurulması talebi üzerine Aydın İnfaz Hâkimliği 4/12/2013 tarihinde, "*Hâkimliğimizin 2013/2 Değişik İş sayılı kararı ile dosyada uygulama yeri bulunan 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a 6291 Sayılı Kanun'un 1. Maddesi ile eklenen "Denetimli serbestlik tedbiri uygulanmaya başlanmasından önce işlediği iddia olunan ve cezasının üst sınırı yedi yıldan az olmayan bir suçtan dolayı soruşturma veya kovuşturmaya devam edilmesi" şeklindeki 105/A maddesinin 7 fıkrasının (b) bendinin iptali yönünde Anayasa Mahkemesi'ne itiraz yoluna başvurulması nedeniyle yapılmış olan itiraz başvurusunun 6216 Sayılı Kanun'un 41/2 maddesi uyarınca bekletici mesele yapılmasına, hükümlü Fetih Ahmet Özer hakkındaki Hâkimliğimizin 15/05/2013 tarih ve 2013/876 Esas, 2013/979 Karar sayılı kararına konu olan infazın durdurulmasına*" şeklinde bir karar vermiştir.

13. Bu karar üzerine, başvuruçunun, Aydın İnfaz Hâkimliğinin 15/5/2013 tarihli, başvuruçunun koşullu salıverilme tarihine kadar olan cezasının infazına dair kararı nedeniyle cezaevine kapatılmamıştır.

14. 5275 sayılı Kanun'a 5/4/2012 tarih ve 6291 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesiyle eklenen 105/A maddesinin (7) numaralı fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinin Anayasa'nın 38. maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı olduğu ileri sürülerek iptali, 19-20/11/2013 tarihli itiraz başvuruları ile Anayasa Mahkemesinden talep edilmiştir.

15. Anayasa Mahkemesi, 26/12/2013 tarih ve E.2013/133, K.2013/169 sayılı kararı ile, 5275 sayılı Kanun'a, 6291 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen 105/A maddesinin (7)

numaralı fıkrasının (b) ve (c) bentlerinin Anayasa'ya aykırı olduklarına ve iptallerine karar vermiştir.

16. Anayasa Mahkemesinin mezkûr kararının gerekçesi şöyledir:

“ ...

Ceza hukukunda bir kişinin suçlu olarak kabul edilebilmesi için hakkındaki mahkûmiyet hükmünün kesinleşmiş olması gerekir. Ceza muhakemesinin evrelerinden olan soruşturma ve kovuşturma aşamalarında ise kişi kesin hükümle mahkûm olmadığından suçlu olarak nitelendirilemez ve bu suç nedeniyle hakkında ceza hukuku alanına giren yaptırımlar uygulanamaz.

5275 sayılı Kanun'un 3. maddesinde, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amacın, hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmak olduğu belirtilerek, suçlunun da diğer bireyler gibi onurlu bir yaşam hakkının bulunduğu bilincine vurgu yapılmış ve çağdaş ceza hukukunda benzer haklara ilişkin düzenlemelere yer verildiği görülmüştür.

Denetimli serbestlik suretiyle hapis cezasının infazı, özgürlüğü bağlayıcı cezanın kanunlarla belirlenecek bir alt sınırının infaz kurumunda geçirilmesi koşuluyla, suçlunun kişiliğindeki gelişmeleri gözlemleyerek cezasının koşullu saltverilmeden önceki bir yılını dışarıda geçirmesini sağlayan bir tedbirdir. Bu yöntemde işlenen suçun, denetimli serbestlik açısından belirleyici bir niteliği bulunmamakta, verilen cezanın çekilen süresi ve iyi halli olma koşulları aranmaktadır.

Denetimli serbestlik tedbirinin uygulanması ile de hükümlülerin; yeniden suç işleme risklerinin azaltılması, sosyal hayata hazırlanmalarına imkân sağlanması, tahliye şartlarına uyumun gerçekleştirilmesi, toplumsal kurallara uyma becerilerinin geliştirilmesi, toplumun hükümlüye olumsuz bakışının azaltılması ve ailesi ile görüşmesinin sağlanmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

İtiraz konusu kurallar uyarınca hükümlüler hakkında; denetimli serbestlik kararının verilmesinden önce veya sonra, kurallarda cezalarının alt ve üst hadleri gösterilen suçları işledikleri iddiasıyla soruşturma veya kovuşturmaya başlanmış olması veya devam edilmesi hâlinde tekrar kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmeleri kanun koyucu tarafından bir tedbir olarak düzenlenmiş ise de, söz konusu kurallar bu kişilerin suçlu sayıldıkları gerekçesiyle bir yaptırım niteliğine dönüşmektedir. Bunun yanında kurallar, denetimli serbestlikten yararlanma hakkını ve denetimli serbestlik kurumundan hükümlü ve toplum lehine beklenen kamusal yararı ortadan kaldırmaktadır. Kanunun çıkarılma amacı ile çelişen bu hususlar ise hükümlülerin henüz işleyip işlemedikleri belirli olmayan bir suçtan dolayı suçlu olarak nitelendirilmelerine yol açıp Anayasa'nın 38. maddesinin dördüncü fıkrasında düzenlenen “suçsuzluk karinesi” ile bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, itiraz konusu kurallar, ilgilileri, suçlulukları ispatlanıncaya kadar suçsuz sayılmaları olanağından ve bu olanağı yürürlüğe koyan üstün hukuk kurallarından yararlanmalarını engellemekte ve hukuk devletinin ilkelerinden olan hukuki güvenlik ilkesini de ihlal etmektedir.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kurallar Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırıdır. İptalleri gerekir.

...”

B. İlgili Hukuk

17. 5275 sayılı Kanun'un "Denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı" başlıklı 105/A. maddesinin (1) numaralı ve (b) ve (c) bentleri iptal edilen (7) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Hükümlülerin dış dünyaya uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek amacıyla;

a) Açık ceza infaz kurumunda cezasının son altı ayını kesintisiz olarak geçiren,

b) Çocuk eğitimevinde toplam cezasının beşte birini tamamlayan,

koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin talebi hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına, ceza infaz kurumu idaresince hükümlü hakkında hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak, infaz hâkimi tarafından karar verilebilir.

...

(7) Hükümlü hakkında;

a) İşlediği iddia olunan başka bir suçtan dolayı 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 100 üncü maddesinde sayılan nedenlerle tutuklama kararı verilmesi,

b) Denetimli serbestlik tedbiri uygulanmaya başlanmasından önce işlediği iddia olunan ve cezasının üst sınırı yedi yıldan az olmayan bir suçtan dolayı soruşturma veya kovuşturmaya devam edilmesi,

c) Denetimli serbestlik tedbiri uygulanmaya başlandıktan sonra işlediği iddia olunan ve cezasının alt sınırı bir yıl veya daha fazla olan kasıtlı bir suçtan dolayı soruşturma veya kovuşturma başlatılması,

hâlinde, denetimli serbestlik müdürlüğünün talebi üzerine, infaz hâkimi tarafından, hükümlünün kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmesine karar verilir. Hükümlü hakkında soruşturma sonucunda kovuşturmaya yer olmadığı veya kovuşturma sonucunda beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, davanın reddi veya düşme kararı verilmesi hâlinde, hükümlünün cezasının infazına denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak devam olunmasına infaz hâkimi tarafından karar verilir."

III.İNCELEME VE GEREKÇE

18. Mahkemenin 20/3/2014 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvuruçunun 12/8/2013 tarihli ve 2013/6179 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvuruçunun İddiaları

19. Başvuruçucu, kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararının infazı sırasında kendisi hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanmakta iken daha önce işlemiş olduğu iddia edilen bir suçtan dolayı kovuşturma başlatıldığını ve bu nedenle denetimli serbestlik tedbirinin kaldırılmasına karar verilerek hakkında yakalama emri çıkartıldığını belirtmiş ve bu işlem dolayısıyla Anayasa'nın 19. maddesinde yer alan özgürlük ve güvenlik hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde yer alan adil yargılanma hakkı ve Anayasa'nın 10. maddesinde yer alan eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

20. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

“Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. ...”

21. 30/3/2011 tarih ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un “Bireysel başvuru hakkı” kenar başlıklı 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir.”

22. 6216 sayılı Kanun'un “Bireysel başvuru hakkına sahip olanlar” kenar başlıklı 46. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“Bireysel başvuru ancak ihlale yol açtığı ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal nedeniyle güncel ve kişisel bir hakkı doğrudan etkilenenler tarafından yapılabilir.”

23. Başvuru konusu olayda, başvuru, resmi belgede sahtecilik suçundan almış olduğu 2 yıl hürriyeti bağlayıcı cezanın infazı sırasında iyi halli olduğu gerekçesiyle koşullu salıverilmiştir. Ancak daha önce işlediği iddia edilen bir suçtan dolayı cezalandırılması için hakkında ceza davası açılması nedeniyle İnfaz Hâkimliği, 5275 sayılı Kanun'un 105/A maddesinin (7) numaralı fıkrasının (b) bendi uyarınca başvuru koşullu salıverilme tarihine kadar olan cezasının infazı için kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmesine karar vermiş ve başvuru hakkında yakalama kararı çıkartmıştır. 5275 sayılı Kanun'un 105/A maddesinin (7) numaralı fıkrasının (b) bendinin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulması üzerine İnfaz Hâkimliği önceki kararının infazını durdurmuş ve yakalama emrini geri almıştır. Sözü geçen kural Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir. Başvuru sözü geçen kuralın uygulanmaması nedeniyle cezaevine kapatılmamıştır.

24. 6216 sayılı Kanun'un “Bireysel başvuru hakkına sahip olanlar” başlıklı 46. maddesinde kimlerin bireysel başvuru yapabileceği sayılmış olup, anılan maddenin (1) numaralı fıkrasına göre; bir kişinin Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmesi için üç temel ön koşulun birlikte bulunması gerekmektedir. Bu önkoşullar, başvuruya konu edilen ve ihlale yol açtığı ileri sürülen kamu gücü eylem veya işleminden ya da ihmalinden dolayı, başvuru koşullarının “güncel bir hakkının ihlal edilmesi”, bu ihlalden dolayı kişinin “kişisel olarak” ve “doğrudan” etkilenmiş olması ve bunların sonucunda başvuru koşullarının kendisinin “mağdur” olduğunu ileri sürmesi gerekir (B. No: 2013/1977, 9/1/2014, § 42).

25. Bu üç temel koşula ilave olarak 6216 sayılı Kanun'un “Bireysel başvuru hakkı” başlıklı 45. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre Anayasa Mahkemesine ancak Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin ihlal edildiği iddiasıyla başvurulabilir. Buradan çıkan sonuca göre Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerden, AİHS ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamında bir hakkı doğrudan etkilenmeyen kişi “mağdur” statüsü kazanamaz (B. No: 2013/1977, 9/1/2014, § 43).

26. Bireysel başvuruda “mağdur” kavramı, davada menfaat veya dava ehliyeti kuralları gibi kurallardan bağımsız bir şekilde yorumlanır (Gorraiz Lizarraga ve Diğerleri/İspanya, B. No: 62543/00, 10/11/2004, , § 35). Ayrıca “mağdur” kavramının

Başvuru Numarası : 2013/6179
Karar Tarihi : 20/3/2014

maddesinde yer alan özgürlük ve güvenlik hakkına yönelik müdahalenin giderilmiş olması nedeniyle başvurusunun mağdurluk statüsü sona ermiştir.

33. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi şöyledir:

“(1) Bölümler ya da Komisyonlarca yargılamanın her aşamasında aşağıdaki hâllerde düşme kararı verilebilir:

...

ç) Bölümler ya da Komisyonlarca saptanan herhangi bir başka gerekçeden ötürü, başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görülmemesi.”

34. Açıklanan nedenlerle, başvurusunun mağdurluk statüsünü kaybettiği anlaşıldığından, başvurunun, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin “*düşmesine*” karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun, “*mağdurluk statüsünü kaybetmiş olması*” nedeniyle **DÜŞMESİNE**,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde bırakılmasına

20/3/2014 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Serruh KALELİ

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Erdal TERCAN